

วิจัยชั้นเรียนที่ผู้เขียนมีความสุข
ในการใคร่ครวญตนเองอย่างแท้จริง...

วิจัยชั้นเรียนเปลี่ยนครู “ต้อง”

ครูต้อง นฤตยา ถาวรพรหม
ครูภูมิปัญญาภาษาไทย ระดับชั้น ๒

วิจัยชั้นเรียน...เปลี่ยนครู “ต้อง”

ช่วงเวลาของปีการศึกษานี้เป็นช่วงเวลาที่ฉันกำลังคร่ำเคร่งกับการวิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัยเรื่องเดิมที่ฉันกำลังศึกษาอยู่ ซึ่งงานวิจัยที่ฉันกำลังศึกษาอยู่นี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่สร้างความเป็นเจ้าของการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน

ทุกๆ เย็นหลังเลิกงาน ฉันต้องนั่งอยู่หน้าคอมพิวเตอร์ เปิดภาพวิดีโอการสอนที่เคยบันทึกไว้ แล้วดูว่าตัวเองสอนอย่างไร ในช่วงแรกนั้นฉันรู้สึกค่อนข้างอายที่ต้องเปิดดูตัวเองสอนอยู่บ้าง แต่เมื่อทำใจได้ก็ค่อยๆ ดูตัวเองอย่างละเอียด ขณะที่ดูตัวเองสอนอยู่นั้น ก็เกิดคำถามขึ้นมาหลายคำถาม และคำถามที่เกิดขึ้นบ่อยๆ คือ “นั่น!!! ฉันทำอะไรลงไป?” บางทีก็ตะโกนว่า “โ้ยยยยย...เธออย่าพูดสิ่งนั้นนะ” “ฉันคิดว่าเธอจะพูดเย็นๆ หน่อยๆ ไปแล้วนะ...” บางครั้งฉันก็รู้สึกตลกตัวเองที่กำลังก่นด่าตัวเองในอดีตอยู่ การดูวิดีโอตัวเองสอนนี้ฉันรู้สึกว่าตัวฉันในปัจจุบันกับตัวฉันในอดีตนี้บางทีก็เป็นคนละคนกันเลย ฉันพบว่าฉันในตอนนั้นบางทีก็พูดเยอะเกินไป มีครั้งหนึ่งที่นักเรียนคุยเล่นระหว่างเรียน ฉันเห็นตัวเองไม่ได้ใช้คำพูดในการว่ากล่าวนักเรียน แต่มีท่าทางที่แสดงออกว่ารู้สึกไม่ชอบการกระทำที่นักเรียนกำลังคุยเล่นกันอย่างชัดเจน ตอนนั้นฉันดูอยู่นั้นฉันรู้สึกไม่ชอบตัวเองเอาซะเลยที่แสดงท่าทางแบบนั้น แล้วฉันก็คิดอย่างรวดเร็วว่า “แล้วตอนนี้ฉันยังเป็นแบบนี้อยู่อรึเปล่านะ” เมื่อฉันค่อยๆ ใคร่ครวญก็รู้ว่าตัวเองยังเป็นอยู่ ช่วงปิดภาคเรียนจิตตะฉันจึงมีเป้าหมายในใจของตัวเองที่คิดว่าจะต้องแก้ไขให้ได้ในภาคเรียนวิม้งสา คือ “การเป็นผู้มีเมตตา และใช้คำพูดที่ดีกับนักเรียน แม้ว่านักเรียนคนนั้นจะทำในสิ่งที่เราไม่ชอบก็ตาม” ในช่วงภาคเรียนวิม้งสาฉันเริ่มทำตามเป้าหมายที่วางไว้โดยไม่ได้บอกใครเลย และแน่นอนว่าฉันเจอสถานการณ์ที่เป็นบทพิสูจน์ตัวเองแบบนี้อยู่ทุกๆ วันเลย เมื่อเกิดเหตุการณ์ที่นักเรียนไม่พร้อมเรียน เล่น ไม่สนใจ ไม่ฟังครู หรือก่อกวนชั้นเรียน สิ่งที่ได้ฉันทำได้รวดเร็วขึ้นคือ นึกถึงเป้าหมายที่จะแก้ไขไว้ในใจ แล้วค่อยๆ เดินไปคุยกับเขาเบาๆ โดยไม่ส่งเสียงให้เพื่อนคนอื่น ๆ ในห้องได้ยิน ไม่ให้นักเรียนคนอื่นต้องรับรู้ที่เรารู้สึกไม่ดี และไม่ให้นักเรียนนั้นรู้สึกไม่ดีเพิ่มขึ้นอีก ฉันเรียนรู้ที่จะใช้คำถามกับเขา เช่น “มีอะไรให้ครูช่วยไหมคะ” “โจทย์ที่ครูให้ยากไปหรือเปล่า” “กำลังเหนื่อยอยู่หรือเปล่า ถ้าหนูเหนื่อยครูอนุญาตให้พักก่อนก็ได้ค่ะ” “เมื่อคืนหนูนอนดีไหม” “เมื่อเช้าหนูกังวลใจอะไรหรือเปล่า” มากไปกว่าการใช้คำพูดเพื่อถามเด็กๆ ฉันรู้สึกดีกับตัวเองมากๆ เมื่อ

ฉันรับรู้ได้ว่าใจของตัวเองกำลังพูดกับเขาเพราะรู้สึกเมตตายุ่งจริงๆ ไม่ได้กำลังโกรธและพูดเพื่อข่ม
อารมณ์อยู่ ฉันสังเกตได้ว่าฉันมีความสุขในชั้นเรียนเพิ่มมากขึ้นไปอีก และฉันคิดว่านักเรียนก็รู้สึก
เช่นนั้นด้วย เสียงสะท้อนจากนักเรียนทั้งในห้องเรียนและต่างห้องเรียนบอกว่า “พักนี้คุณครูตั้งใจดี
แล้วก็ตลกมากขึ้นด้วย”

ฉันเริ่มรู้สึกดีกับการดูตัวเองสอนในวิดีโอมากขึ้น เพราะว่าการดูวิดีโอเริ่มทำให้ฉันมองเห็นตัว
ฉันเอง ดังนั้นการดูวิดีโอตัวเองสอนยังคงดำเนินต่อไปเรื่อย ๆ เหมือนกับเต่าที่เดินอย่างเชื่องช้า ฉัน
ค่อยๆ สังเกตปฏิริยาการเรียนรู้นี้ของเด็กทีละคน ฉันพบว่ากับเด็กบางคน ฉันตอบสนองการช่วยเหลือ
ค่อนข้างช้ามากทีเดียว เด็กบางคนหลุดออกจากวงจรในการการมองของครูไป ฉันเห็นตัวเองเดิน
ผ่านไป เดินผ่านมาแต่ไม่เห็นเขาซะที ทำให้บางทีก็หงุดหงิดตัวเองว่า “ทำไมยังมองไม่เห็นเสียที นี่ผ่านไป
ไปนานเกินที่แล้วเนี่ย!” แม้ว่าในที่สุดจะมองเห็น ฉันก็รู้สึกว่าคุณครูยังช้าอยู่ดี สิ่งที่ฉันสังเกตเห็นและ
ได้ฝึกฝนกับตัวเองในข้อต่อมาก็คือ ฉันลองท้าทายตัวเองว่าฉันจะเห็นเด็กได้เร็วแค่ไหนกัน โดยเฉพาะ
เด็กที่ต้องการความช่วยเหลือ ฉันค่อยๆ ทบทวนว่าเด็กในห้องที่ฉันสอนปัจจุบันนี้มีใครบ้างที่ต้องการ
ความช่วยเหลือ และหากเขาต้องการความช่วยเหลือจากครูฉันจะช่วยเขาอย่างไรดี? ปัญหาที่ฉันพบแบ่งเป็น
สองส่วนใหญ่ๆ คือ เด็กที่ทำงานช้าเพราะมีปัญหาในการสะกดคำ และเด็กที่ทำงานช้าเนื่องจากขาด
ไอเดียที่จะเริ่มต้นเขียน ข้อแรกสำหรับเด็กที่มีปัญหาเรื่องการสะกดคำ เมื่อฉันเห็นการขอความ
ช่วยเหลือจากเขา ในการขอให้เขียนคำให้ หากเป็นคำยากมากเกินไปความสามารถของเขา เช่น กลุ่มคำ
สระลดรูปเปลี่ยนรูป กลุ่มคำตัวการันต์ กลุ่มคำภาษาต่างประเทศ ฉันจะเขียนขึ้นกระดานและชวน
เพื่อนทุกคนมาดูพร้อม ๆ กัน จะได้บอกเพื่อนคนอื่นไปด้วย หากเป็นคำที่ยากแต่นักเรียนบางคนใน
กลุ่มเขียนได้ ฉันจะให้เพื่อนที่ช่วยกันสะกด หากเป็นคำง่ายๆ แต่เขาไม่มั่นใจจะ
เขียน ฉันจะบอกว่า “ไหนลองสะกดให้ครูฟังซิคะ” “ถูกต้องเลยคะ เขียนได้เลย” ในนักเรียนกลุ่มที่
สองซึ่งฉันคิดว่าเป็นปัญหาหนักกว่ากลุ่มแรกคือขาดไอเดียในการเริ่มต้น แม้ว่าจะมีคลังคำให้บน
กระดาน ฉันลองใช้วิธีเข้าไปหาและชวนคุยก่อนว่าอยากเขียนอะไรบ้าง มีคำไหนที่เขาสนใจ ไอเดียของ
เขาเป็นอย่างไร เมื่อเขามั่นใจแล้วเขาก็จะค่อยเริ่มต้นเขียน ฉันสังเกตว่าในสัปดาห์ที่สามของภาคเรียน
วิม้งส้านักเรียนที่มีอุปสรรคในการเริ่มต้นการทำงานไม่มีเลย เรื่องของการสะกดคำที่เป็นปัญหาก็
น้อยมาก เพราะเป็นหน้าที่ของเพื่อนที่จะช่วยกัน บางคำที่มีบนกระดานนักเรียนก็จะขี้บอกลั่นเองว่ามี
อยู่แล้ว ทำให้ฉันมีเวลาในการเดินดูการทำงานของนักเรียนมากขึ้น สิ่งที่ฉันค้นพบตัวเองในเรื่องนี้คือ
ฉันมีสายตาที่ละเอียดมากขึ้น มีสติรู้เท่าทัน และมองเห็นวิธีการดี ๆ ได้รวดเร็วมากขึ้น

เมื่อนักเรียนมีความสุขและสนุกกับการเขียนมากขึ้น ก็เป็นเรื่องที่ฉันต้องดีใจ แต่บางครั้งฉันกลับรู้สึกหนักใจว่างานของนักเรียนมีคำที่เขียนผิดอยู่ค่อนข้างมาก บางประโยคก็เขียนข้ามทำให้ประโยคไม่ครบถ้วน มีการใช้คำซ้ำไปซ้ำมา ก่อนหน้านี้ฉันใช้วิธีเขียนปัญหาที่พบและสื่อสารให้นักเรียนอ่าน วิธีต่อมาคือคุยกับเขาและอ่านงานของเขาไปด้วยกัน ฉันพบว่าทั้งสองวิธีใช้ได้ดีกับนักเรียนบางคน และยังพบปัญหานี้กับนักเรียนคนหนึ่งที่ใช้ทั้งสองวิธี แต่ก็ยังไม่ค่อยเห็นการเปลี่ยนแปลงมากนัก ฉันจึงคิดหาวิธีว่าจะทำอย่างไรดีที่จะให้เขาได้เห็นตัวเองให้ชัดเจนขึ้น โดยที่ครูไม่ต้องบอก แต่ให้เขาเห็นงานของตัวเองด้วยตัวเอง

ฉันค้นพบวิธีการนี้ด้วยความบังเอิญหรืออาจเป็นพรหมลิขิตให้เขาได้เห็นการเรียนรู้ของตัวเองในช่วงสัปดาห์ที่สี่ของภาควิมัสสา ฉันสังเกตการณ์เปลี่ยนแปลงของนักเรียนทั้งสองห้องว่านักเรียนชื่นชอบการออกมานำเสนอผลงานหน้าชั้นมากๆ ทุกคนต่างอยากออกมาอ่านงานให้เพื่อนฟัง และอยากรับฟังความคิดเห็นขอเพื่อนเกี่ยวกับงานตนเอง รวมทั้งนักเรียนคนนี้ที่อยากออกมานำเสนอผลงานตัวเองบ้าง กติกาการออกมานำเสนอคือ ต้องอ่านเสียงดังให้ทุกคนในห้องได้ยิน เพื่อให้เพื่อนสามารถฟังและแนะนำได้ถูกต้อง แล้วเขาก็ออกมาอ่านเสียงดัง ขณะที่อ่านนั้นเขาพบว่าประโยคของเขาไม่ต่อเนื่อง เขาหยุดและมองหน้าฉันหลายครั้ง แล้วอ่านต่อโดยเติมคำเข้าไปเอง งานเขียนสองหน้าถูกถ่ายทอดจากเสียงเจื้อยแจ้ว เพื่อนๆ ในห้องฟังและจับทางได้ว่า เมื่อจบประโยคหนึ่งเขาจะต่อท้ายด้วยคำว่า “และ” ทุกครั้งที่จบประโยค จนเมื่อจบประโยคเพื่อนๆ หลายคนในห้องจะช่วยต่อคำให้ว่า “และ” “และ” แล้วก็ “และ” บรรยากาศในห้องดูสนุกจนเขาอ่านจบ เด็กชายจึงเสนอว่า “ผมว่าเพื่อนเขียนยาวดี แต่คำว่า “และ” มันเยอะเกินไป ต้องใช้ให้น้อยลง” เด็กชายจึงบอกต่อว่าคำว่า “และ” จะใช้ตอนที่เราเขียนอะไรหลายๆ อย่างแล้วกำลังจะจบประโยค เมื่อนำเสนอเสร็จเด็กชายตัวน้อยเดินกลับไปโต๊ะและนั่งปรับปรุงงานของตัวเองตามคำแนะนำของเพื่อน และเพิ่มเติมคำที่ขาดหายไปหลังจากพบข้อผิดพลาดของตัวเองขณะอ่านให้เพื่อนฟัง วิธีการครั้งนี้แม้เป็นวิธีการที่พบโดยบังเอิญแต่กลับได้ผลอย่างมาก ที่ทำให้ผู้เรียนปรับปรุงการเรียนรู้ของตนเองจากการเห็นข้อผิดพลาดของตัวเอง ด้วยตัวเองและการรับข้อแนะนำของเพื่อน

ในตอนท้ายของคาบเรียนพอจะมีเวลาว่าง ฉันจึงนั่งล้อมวงสัมภาษณ์เด็ก ๆ ว่า “ครูสังเกตว่าพวกเราชอบออกมานำเสนองานหน้าชั้นมากๆ ครูอยากรู้จังว่าทำไมเด็กๆ ถึงชอบออกมานำเสนอ” ฉันได้คำตอบจากเด็กๆ ว่า “เพราะหนูได้เอาข้อดีของเพื่อนไปปรับปรุง”(ข้าวเจ้า) “มันรู้สึกสนุกดีครับ”(จิ้น) “เราจะรู้ข้อดีและข้อเสียของตัวเองเวลาเพื่อนคอมเม้นงานของเรา” (มะนาว) “เราได้เล่าเรื่องประสบการณ์ของเราได้ฝึกการนำเสนอจะได้มั่นใจมากขึ้น”(เบญญา) “เราจะรู้ได้ว่าตัวเราทำได้หรือไม่

มันทำให้เรากล้ามากขึ้น” (เสือน้อย) “สำหรับหนู หนูได้ฝึกการอ่านและได้ความรู้จากการฟังเพื่อน มีความคิดใหม่ๆ ที่หนูได้จากเพื่อน” (เฟอร์) “การอ่านให้คนอื่นฟัง จะทำให้เรารู้ว่าตัวเองผิดตรงไหนจะได้ปรับปรุง” (โมเก้) “มันท้าทายความกล้าในใจตัวเองครับ” (ชุมทรัพย์) “ผมรู้สึกตื่นตัวมาก” (แอนเดรีย) “มันสนุกที่เราได้เอาเรื่องของเรามาเล่าให้เพื่อนฟังแล้วถ้าเพื่อนสนุกด้วยยิ่งดีไปใหญ่” (พุดม)

เมื่อได้ดูวิดีโอที่ตัวเองสอนจนจบทั้งหมด ๑๗ แผนการสอน ซึ่งเป็นแผนการสอนในภาคเรียนนั้นทะ ปีการศึกษา ๒๕๕๕ ฉันพบว่าแผนการสอนในส่วนของทักษะทางภาษาและภูมิปัญญาภาษาไทยยังเป็นแผนที่แยกส่วนกันอยู่ แม้ว่าโครงของเรื่องนั้นจะสัมพันธ์สอดคล้องกันแล้ว แต่ในช่วงของการเรียนภาษาไทย ยังเชื่อมโยงทักษะทางภาษาไทยมาใช้น้อยมาก ในคาบเรียนภาษาไทยกิจกรรมของผู้เรียนส่วนใหญ่ในชั้นเรียนคือการฝึกฝนวาดภาพภาษาไทยที่เป็นเรื่องราวเกี่ยวข้องกับชั้นเรียนเชิงภาษา เช่น จากวิดีโอเมื่อนักเรียนเรียนเรื่องดอกบัวนักเรียนเขียนจับใจความสำคัญจากการฟังเรื่องบัวสีเหล่า หลังจากนั้นคาบเรียนนักเรียนจะได้วาดภาพดอกบัว หรือเมื่อเรียนเรื่องน้ำเกลื่อนนักเรียนเขียนบรรยายเรื่องเกลื่อน และในคาบเรียนไทยจะได้วาดลายไทยลายน้ำ เป็นต้น จะเห็นได้ว่าการเรียนรู้ของนักเรียนทั้งการเรียนเชิงภาษา และภูมิปัญญาไทยนั้นมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันในส่วนในเรื่องราว แต่มีความแยกส่วนกันในการฝึกฝนด้านทักษะโดยแยกการเรียนรู้ทางภาษาจากการวาดลายไทย

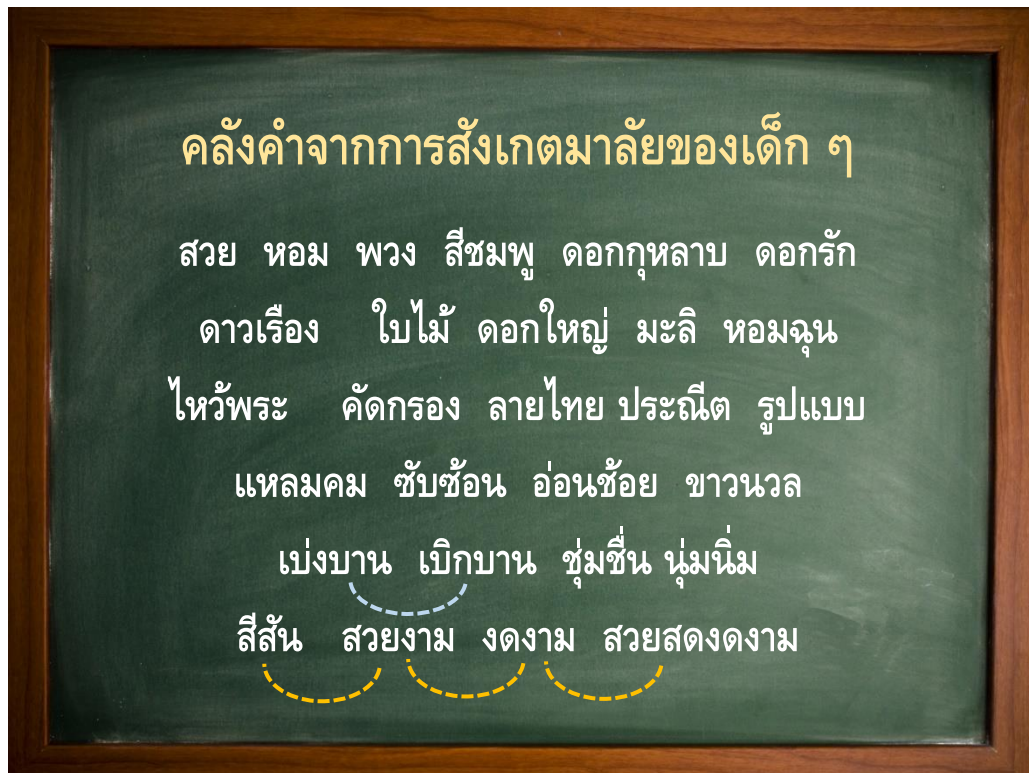
ใคร่ครวญมาถึงตรงจุดนี้ จนเกิดคำถามขึ้นในใจของตัวเองว่า “เด็ก ๆ จะเกิดการเรียนรู้ได้ดีอีกแค่ไหนนะ ถ้าเราสามารถรวมลายไทยกับภาษาเข้าด้วยกันโดยไม่แยกส่วน” นี่คือการถามสะกิดใจชวนให้ฉันอยากรู้ต่อ...

ฉันเริ่มต้นความอยาก... อยากที่จะพัฒนาให้คาบเรียนลายไทยเชื่อมโยงการใช้ภาษาไทยเพิ่มมากขึ้น แม้เหลือเวลาในการเรียนรู้ก็ไม่กี่สัปดาห์ของชั้นเรียนภูมิปัญญาภาษาไทย

ในสัปดาห์ที่ห้าหลังจากชั้นเรียนภาษาไทย เรื่องสังข์ทอง ตอน รจนาเสียงพวงมาลัย ฉันเริ่มออกแบบแผนการสอนสำหรับคาบเรียนลายไทย เพื่อนำความงามทางภาษากับความงามของลายไทยให้มาพบเจอกับเด็กๆ ในครั้งนี้

เมื่อคาบเรียนลายไทยมาถึง ฉันชวนเด็กๆ มานั่งล้อมวงฟังเรื่องเล่าของการร้อยมาลัย ฉันเล่าว่า “สมัยก่อนหญิงไทยนิยมร้อยมาลัย เขาเรียกการร้อยมาลัยว่า กรองมาลัยค่ะ คือการคัดเลือกดอกไม้สวยๆ มาร้อยให้อยู่ในพวงเดียวกัน” เด็กชายบุนพุดขึ้นว่า “เหมือนคำว่าคัดกรองใช่ไหมครับ” ฉันสังเกตว่าเด็กๆ เริ่มเชื่อมโยงการเรียนรู้จากการสังเกตและฟังเข้าหากันได้ ฉันจึงเล่าต่ออีกว่า “ใช่จะเวลาที่เราจะแต่งกลอนต่างๆ เราก็จะคัดเลือกคำที่ไพเราะเอามาเขียนเอามาแต่ง เขาจึงเรียกชื่อของ

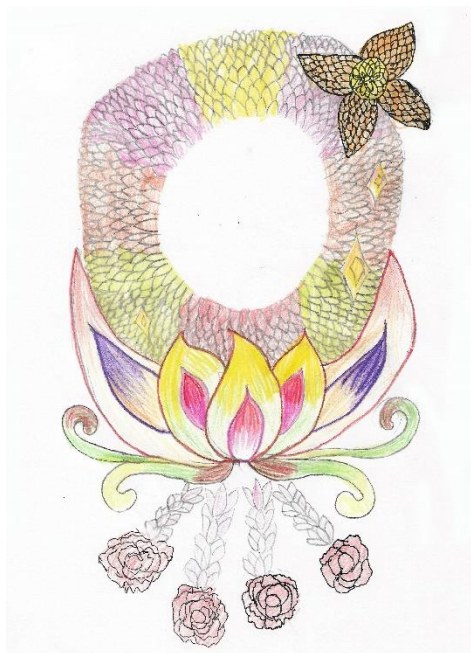
บทกลอนอีกชื่อว่า บทร้อยกรอง” เด็กๆ ตั้งใจฟังมากมาถึงตรงนี้เสียงเด็กๆ พากันร้อง “อ้อ!” ขึ้นมาทันที (ทำให้ฉันนึกถึงตัวเองตอนที่ฟังเรื่องนี้เป็นครั้งแรกเลยคะ) ฉันทวนเด็กๆ สังเกตพวงมาลัยที่ร้อยอย่างประณีตสวยงาม ที่กำลังส่งต่อไปให้เพื่อนทุกคนที่นั่งล้อมวงกันได้สังเกต แต่มีข้อแม้ว่าก่อนส่งให้เพื่อนคนต่อไปเด็กๆ จะต้องพูดคำหนึ่งคำที่ได้จากการสังเกตมาลัยพวงนี้ โดยคำที่พูดออกมาจะไม่ซ้ำกันเลย ดังนั้นเด็กๆ ทุกคนจะต้องตั้งใจฟังสิ่งที่เพื่อนพูดให้ดีๆ นะคะ นักเรียนดูตื่นเต้นเพราะยังไม่เคยทำกิจกรรมแบบนี้ นักเรียนบางคนทำท่าเปิดหูเพื่อรอฟังว่าเพื่อนจะพูดคำว่าอะไรออกมา นักเรียนสังเกตอย่างตั้งใจและคำต่างๆ ก็ค่อยๆ ออกมา คุณครูประจำชั้นใจดีช่วยบันทึกคลังคำของเด็กๆ ขึ้นกระดานให้ หลังจากเด็กหญิงคนหนึ่งสังเกตและพูดคำไฟเราะออกมา เพื่อนในห้องส่งเสียงฮือฮาออกมา ทำให้เพื่อนคนต่อไป ไปสนุกที่จะคิดคำไม่ซ้ำและคำนั้นต้องไฟเราะมากขึ้นเรื่อยๆ ทำให้ชั้นเรียนมีคำไฟเราะจากการสังเกตมาลัยมากมาย

ฉันพบว่าคลังคำที่เด็กๆ ได้จากการสังเกต และได้ซึมซับความงามของมาลัย เป็นคำที่สื่อถึงความงามที่เราได้สัมผัสกับพวงมาลัย ช่วงแรกของการเกิดคำจะเป็นคำพยางค์เดียว และเริ่มเป็นคำที่ได้จากการสังเกตรูปลักษณ์ภายนอกของมาลัย เช่น คำเกี่ยวกับสี กลิ่น หรือชื่อของดอกไม้ที่รู้จัก ต่อจากนั้นนักเรียนจะเริ่มคิดคำที่เป็นนามธรรมเชื่อมโยงกับมาลัย เช่น ไหว้พระ ลายไทย เป็นต้น ฉันทวน

พบว่าเมื่อนักเรียนคนหนึ่งเริ่มคิดคำที่มีความหมายและมีเสียงที่ไพเราะนักเรียนคนถัดมาจะเริ่มคิดคำที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน ทั้งยังพยายามเพิ่มความไพเราะทางภาษาให้มากขึ้นด้วย ทำให้เด็กๆ เห็นว่านอกจากที่เราสามารถร้อยเรียงดอกไม้ให้เกิดเป็นพวงมาลัยที่สวยงามได้แล้ว เรายังสามารถถักทอและร้อยเรียงถ้อยคำทางภาษาให้มีความงดงามได้เช่นกัน

เมื่อนักเรียนได้ซึมซับสุนทรียภาพความงามของมาลัย และได้ถ่ายทอดผ่านถ้อยคำออกมาแล้ว ครูก็ชักชวนเด็กๆ สร้างผลงาน ชิ้นงานมาลัยไทย สังเกตได้ว่านักเรียนทำงานอย่างสงบและตั้งใจทำงาน ขึ้นนื้ออย่างประณีตเนื่องจากเป็นงานชิ้นสุดท้ายของนักเรียนชั้นสอง ทุกคนจึงพยายามทำสุดฝีมือของตนเอง ช่วงของการทำงาน ขณะที่เด็กๆ กำลังวาดลายไทยนั้น เมื่อเริ่มมีนักเรียนตกแต่งลงสีแล้ว ฉันจึงลองชวนเด็กๆ ว่า เด็กคนไหนทำงานเสร็จแล้วอยากจะลองนำคำไพเราะที่พวกเราคิดได้มาแต่งเป็นบทร้อยกรองประกอบภาพลายไทยของเราก็ได้นะจ๊ะ เมื่อได้ฟังนักเรียนบางคนที่ยังแต่งกลอนไม่เก่งพูดขึ้นว่า “ขอแต่งกลอนเพลงได้ไหมครับ” “ผมอยากช่วยกันแต่งกับเพื่อนได้ไหมครับ” ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนทำได้ทั้งหมด รวมทั้งนักเรียนคนไหนที่ยังเขียนกลอนไม่เก่งอยากเขียนแค่ความรู้สึกของตัวเองที่ได้ทำงานในครั้งนี้ได้ ขอเพียงแค่เด็ก ๆ ได้ทดลองนำภาษามาใช้ในงานของตัวเอง ในตอนท้ายของคาบเรียนเมื่อเพื่อนๆ ได้เดินชื่นชมงานลายไทย จึงได้เห็นว่ามิเพื่อนๆ หลายคนก็แต่งกลอนประกอบภาพได้อย่างไพเราะ เด็กๆ ให้ความสนใจที่จะอ่านบทกลอนที่เพื่อนแต่ง

อมาลัยพองหิ สิบบุญคุณพระ
บุญเยอะทะจะ ขอพระพร

พวง มาลัย แสน สง่างาม
ใน ความเ็นไทย

อมาลัยแสนดี มีหลกสีสัน
งามร้อยกัน น้นอยากร้อยจริง

● พวงมาลัยนี้
ทุกทีเป็นใจ
ไม่ได้เป็นใจ
ไม่ได้เป็นใจ

จากการปรับปรุงแผนการสอนโดยเชื่อมโยงทักษะทางภาษาและภูมิปัญญาลายไทยเข้าไว้ด้วยกัน ฉันจึงได้เห็นว่าเด็กๆ เกิดการเรียนรู้ที่ดีขึ้นอีกมากมาย สะท้อนผ่านผลงานที่ประณีตสวยงาม และทักษะทางภาษาที่พัฒนาเพิ่มมากขึ้นควบคู่กัน สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่ฉันพบจากเด็กๆ หลังจากกิจกรรมนี้ คือ คุณค่าความดี และความงามภายในที่นักเรียนได้รับผ่านการทำกิจกรรมในครั้งนี้ ในสัปดาห์ที่ ๙ เมื่อฉันได้อ่านข้อความจากนักเรียนที่เขียนจดหมายเล่าเรื่องการวาดชิ้นงานมาลัยไทยที่ตนเองชื่นชอบ จากการทำแบบทดสอบปลายปีของเด็กๆ นักเรียนหญิงคนหนึ่งเลือกเขียนจดหมายถึงคุณตาและคุณยาย โดยมีข้อความว่า

๘๐ ถั่ง คณสาและคณยาย

ในการทำชิ้นงานมาลัย ความรู้ลักษณะท่าทางของงาน
คือ ประทับใจ เพราะได้ฝึกออกแบบดอกไม้หลายชนิด และมันทำให้
หนูคิดถึงคณสา คณยาย ที่มาของชิ้นงานนี้คือมาลัยนี้ในสิ่งที่
พี่หญิงสมัยไปมาเจอมาลัยแล้วบอกว่าหนูในโบราณคือถั่งมาลัย
หมายถึงคณคณองแต่สิ่งดีๆ สิ่งดีๆ เข้าใจในมาลัยคนที่ขอ
มาลัยไปก็จะมีความสุข และอีกทำชิ้นงานชิ้นงาน มาลัย
เป็นมาลัยที่มีดอกไม้หลายชนิด ซึ่งดอกไม้หลายชนิด สามารถ
เปลี่ยนรูปเป็นลายไทยได้หลายหลายแบบ ยิ่งเช่นนี้ก็จะยิ่ง
มีสิ่งดีๆ เข้าตัว แล้วภาพของเราก็จะสวย เพราะมีฝีมืออะไรดีก็
มีลายไทยเยอะ มีดอกไม้หลายหลายแบบ หลากหลาย

กลอนพวงมาลัย

๑ พวงมาลัยนี้

นั้นมาหลายสี

๒ แล้วสวยดี

มีความสุขเอย

เมื่อได้สังเกตและใคร่ครวญตนเองจากงานวิจัยของนักเรียนรุ่นก่อน ผ่านการดูวิดีโอการสอน
ของตัวเอง และนำมาปรับใช้กับห้องเรียนในปัจจุบัน ในช่วงเวลาของความหนักใจที่ต้องทำทั้งงานวิจัย
ของตนเอง และงานวิจัยชั้นเรียนในปัจจุบัน ค่อยๆ ผ่อนคลายลง เมื่อฉันได้นั่ง มีสมาธิ และใคร่ครวญ
ตนเองอย่างจริงจัง ฉันจึงได้พบประโยชน์มากมายอันก่อเกิดจากความมุ่งมั่นตั้งใจในการใคร่ครวญเพื่อ
พัฒนาตนเองในครั้งนี้

ประการแรก คือ การมองเห็นงานวิจัยของตนเองอย่างละเอียด ค้นพบว่างานวิจัยเดิมนี้มีข้อผิดพลาดอะไรที่ฉันยังไม่ได้แก้ไข ทั้งในส่วนของการเป็นครูผู้ที่ต้องฝึกฝนตนเองให้มองเห็นนักเรียนอย่างละเอียดชัดเจน นำไปสู่การเรียนรู้ที่จะหาวิธีเพื่อพัฒนาผู้เรียนที่มีความแตกต่างกัน รวมทั้งนำสิ่งที่ค้นพบมาปรับปรุงวิธีการสอนในปัจจุบัน

ประการที่สอง คือ การใคร่ครวญตนเอง ฝึกให้ฉันค่อยๆ เป็นครูผู้มีสายตาที่ละเอียดมากขึ้นเรื่อยๆ มีสติรู้เท่าทันตนเองและมองเห็นวิธีการดีๆ ที่จะนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนได้รวดเร็วมากขึ้น รวมถึงการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงภาวะจิตภายในของความเป็นครู นั่นคือ การเห็น การเข้าใจ ยอมรับ และพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงตัวเอง ฉันได้เรียนรู้ว่า เมื่อภายในจิตใจของเราเปลี่ยนไป ห้องเรียนก็เกิดการเปลี่ยนแปลงเช่นเดียวกัน

ประการที่สาม คือ การใคร่ครวญตนเองในครั้งนี้นำทำให้ *ความรู้* ที่ฉันเคยมีมาก่อนหน้านี้ว่า “ครูไม่สามารถสร้างการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนได้ ผู้เรียนเท่านั้นที่จะเป็นผู้สร้างการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นในตัวเอง” กลายเป็นความเข้าใจเชิงประจักษ์ จากเหตุการณ์เด็กชายตัวน้อยกับชิ้นงานที่มีแต่คำว่า “และ”

ประการสุดท้าย คือ ฉันเริ่มมองเห็นวิธีการที่ลึกซึ้งที่จะนำพาให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะทางวิชาการควบคู่กับการเห็นคุณค่าภายในตนเอง คุณค่าของการเรียนภาษาไทย เห็นความงดงามของสิ่งรอบตัว มองเห็นการเรียนรู้ของตนเอง นำไปสู่การเรียนรู้ที่จะพัฒนาตนเองต่อไป

